

Redactiunea

se afla in

Strat'a tragatoriului

(Lóvész-utca), Nr. 5.

Scrisorile nefrancate nu se primescu decâtu numai de la correspondintii regulari ai „Federatiunii.“ Scrisori anonime nu se publica. Articlii trimisi si republicati se voru arde si numai la cerere expresă se returna.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Appare Domine'a.

Pretiu de Prenumeratiune :
 Pre trei lune 3 fl. v. a.
 Pre siesse lune 5 „ „ „
 Pre annulu intregu 10 „ „ „

Pentru Romania :
 Pre an. intregu 30 Fr. = 30 Lei n.
 Pre 6 lune 16 „ = 16 „ „
 Pre 3 „ 8 „ = 8 „ „

Pentru Insertiuni :
 10 cr. de linia, si 30 cr. tacs'a timbrale
 pentru fiesce-care publicatiune separatu. In loculu deschisu 20 cr. de linia.
 Una esemplariu costa 10 cr.

B.-Pest'a, 24. Nov. 6. Dec. 1873.

Dissessemu in Nr. tr. ca'c'is'a ministeriale au devenitu acuta, nu atatu d'in us'a crisei financiare, ci mai alessu in caus'a dissolutiunii ce essiste in silulu partitei deakiane, adeca d'in caus'a fisei de partita; dissessemu totadata a'ceasta crisa essiste nu numai in silulu oppositiunii, unde inca secessiunea se se se face, indata ce D. Col. Ghiczy, alessu va intr'a in camera spre a forma pulu centru, in giurulu carui-a se voru cupa, precum se crede, nu numai de tati secessionisti d'in centrulu stantii, ci si deputatii malcontenti d'in silulu deakisiilor. De atunei in coce s'a atatu ministeriale, catu si cea de rtite au ajunsu la punctulu de culmiatiune. Incerarile Dlui Szlavy de a si unu nou ministru de finacie n'ara successulu doritu. Dsa iavita pre nele deputatu Col. Szell (nepotu de ra a lui Deacu) ca se primesca portulu, dar acestu-a puse conditiuni, cari opuse si desbatute in consiliulu miteriale, fusera respinse ca unele ce se reau a fi neacceptabile. De s'ar adei ceea ce se vorbesce despre conditiune puse de D. Szell, ca ar fi cerutu miteriului de justitia unu millionu, miteriului de militie (honved) unu mill. umetate, etc. atunci noi n'am pote atatu se approbamu acelle conditiuni ce am ave ore care exceptiune in con-

... a pucina economia, ca-ce d. e. de la isteriulu honvediloru allu carui-a getu annuale se urca la 12 mill. potea rebu' se cera a se scadé cellu pucila jumetate adeca la 6 millione; nu astfelu credemu noi ca s'ar pote duce in ecilibriu erogatiunile cu petiuniile si numai pre langa cea mai prosa economia se pote preveni ruin'a anciana ce ammentia tierr'a. Nu nu inase, precum ammintiramu mai n, de este adeveratu ceea ce se vorbesce despre conditiunile Dlui Szell, delu ca negociatiunile cu dsa s'a curtu si ca ministrulu Szlavy este resona a-si cere demissiunea si cu d'insulu regu ministeriulu, dar n'a facutu acestu passu pentru ca se spera expedientu de la atitudine ce va D. Col. Ghiczy, a carui realegere se mane si carele in 8 Dec. va so'si la ta spre a se consultu cu partesianii si cu ministeriulu. Vom vedé si st'a, marturisimu inse ca coalitiunea partite si prin urmare unu ministeriu tu d'in acesta coalitiune nu pote se a lunga durata.

In siedinti'a de asta-di a camerei de atiloru, opiniunea comisiunii de peti a supra petitiunii municipiului de hisior'a dede ansa la una discussiune tullu de animata, la care luara parte toti deputatii nationali, provocati du de ultristii magiari. In nr. v. nu da icon'a scenei, carea se reimproa d'in candu in candu si se va reimspeta in camer'a dep. Ungarei, pre tempu nationalitate in locu d'a fi tiumite, voru fi insultate si aperatoru voru fi obiectu de recriminatiuni ali d'in partea magiariiloru, magiariiloru si a renegatiloru.

Discursulu tronului, prin carele anitoriuulu Romaniei dechise in per Camerele, au facutu preste totu, a impressiune, cu exceptiune pote a urulu passu, ce privesce: „modificanea“ codicelui penale incatu adeca a modificatiune ar tinde a desfiintia

institutul juratiloru, sau a restringe libertatea de pressa, ceea ce este obiectu allu preingrigiriloru si temeriloru.

D'in incidentulu, ca ici colo curtea juratiloru au potutu se gressiesca absolvindu pre omni vinovati, se face imputare cetatiuniloru, ca ar fi omeni de partita, sau ca n'ar intielege innalt'a missiune a institutul de jurati, si ca prin urmare ca atari nu ar merita se se bucre de bunetatile acestei institutiuni liberali. Assemene imputare se face pressei, ca ar fi degeneratu in licentia si ca prin urmare este trebuintia d'a fi infrenata. Aceste si assemene argumentatiuni, nu le potemu admitta. Semu si recunoscemu, ca juratii au comissa cate odata gressiele, pentru cari au fostu biati de diaristic'a straina, dar seimu si aceea ca press'a straina, a nume cea nemitiesca, fiindu inimica Romaniloru in genere si Romaniei in specie, appuca ori ce incidentu, fia catu de neiasemnatu si facandu d'in tiariu armarariu, striga in gur'a mare in contra Rloru, ca acesti-a nu seiu se se servesca de libertatile constitutiunali si ca prin urmare nu le ar merita. — dar se fomu drepti si se recunoscemu ca neci la acei inimici ai romanismului, nu mergu treble mai bine, omeni sunt si ei, de si ei pretindua sta cu sece inaintea nostra in cultura si civilisatiune, gressiele se comittu pre totindenea in lume, ca-ce gerrate humanu est, si „nu human a me alienum paco“ dar nimeni nu i-a presaitu inca prin capu, ca d'in asta cauza se cera desfiintarea libertatiloru si intorcerea la absolutismu si tiranuide, unulu ca acellu-a ar fi dussu in cas'a nebuniloru. Preferimu ca dicee vinovati se fia absolviti decatu ca unu singuru nevinovatu se fia con lemnatu, preferimu ca, in cestuni politice, juratii se absolve pre toti inculpatii, decatu se devina instrumente de resbunare in manile potestatii; era catu pentru licentia pressei, acest'a essiste ce e dreptu in Romania, dar essiste pretotindenea unde libertatea ei este realitate, si nu se infrena neci se va infrena vre o data prin codicele penale fia catu de draconicu, ci numai prin educatiune, prin bunu semtiulu omeniloru si — prin inasa si press'a, ca-ce ori ce inconvenientu pre callea pressei totu pre acesta calle se combate, se infrena, publicitatea fiindu pedeps'a cea mai eclatante a prostiei, a lipsei de educatiune cu unu cuventu a ori ce abusu comissu pre callea pressei adeca in publicitate pentru ca correctiv'a abuseriloru, escesseloru, delictelor, sau ori cum se se numesca acelle gressiele de pressa, — este inasa si press'a; opiniunea publica face judecat'a.

Conflictulu escatu intre santulu Sinodu rom. d'in Bucuresci si intre Archieppulu Metrop. de Iassi au luatu mari dimensiuni; diurnalistic'a intrega d'in Romania se occupa de acestu conflictu firesce d'in punctulu de vedere allu redactoriloru, unii tienendu partea Epulului metr. de Iassi (Sucev'a) altii era sinodului. Inceputulu conflictulu se d'atiedia inca de la mortea Principelui Casa si a nume: Pr SS. Pr. AE si Metr. de Iassi, Calliniu Miclescu, invitasse pre toti prelatii Romaniei, prin urmare si pre Primatele Romaniei, Metropolitulu de Bucuresci, a veni se assiste la immormentarea Principelui repausatu. Membrii innaltulu cleru crediura ca trebue se decline acesta invitatiune temendu-se ca presentia loru la Iassi si

Rugino'a in acesta impregiurare, va fi esplotata prin inimicii starii actuali d'in tierr'a.

Intun'a d'in sessiunile precedenti alle Sindului, unu regulamentu, ce determinu attributiunile membriloru innaltulucleru dedesse antaetate (presiedintia) kimatelui metropolitu de Bucuresci ara a prejudeca autocefaliei scaunulu metropolitanu de Iassi (Sucev'a).

Acese doue fapte inse, inveninate prin reavintia si supuse, nu judecatii ci passiiu publice, provocara d'in partea metropolitulu de Iassi una atitudine de oppositiune facia cu Sinodulu. Pr. SSa Par. AE. si Metr. Calliniu se planse la Domnitoriu carele substernu petitiune la consiliulu ministriloru, unde se teise ca ministrulu cultelor se o subterna la santulu Sinodu.

Sinodulu respunse prin una espusetiune completa a situatiunii si a motivelor dlu cari au purcessu, combatendu firesce, tote punctele petitiunii.

Metrop. de Iassi vediendu ca conflictulu ajunsu la punctulu de culminatiune intelless; in fine reulu ce se face besericea rom. si relegiunii inse-si prin atitudinea sa. Se invoi a merge la Bucuresci pentru a lua parte la lucrarile Sinodulu unde conflictulu, se va applanu spie multiamirea toturoru, ceea ce atatu mai vertosu se pote spera, pentru ca...

prerogativa de onore era nu si de jurisdictione prin care s'ar pote vetema drepturile scaunulu metropolitanu de Iassi.

Pr. SSa Par. Calliniu se portu odiora cu multa simpatia catre Moscali si sub domni'a lui Cus'a facuse si ore cari demonstatiuni antiromanesci prin cari se facusse ridiculosu, afflatu fiindu tupilatu de frica intr'unu cellariu unde se ascuusesse imbraccatu in vestminse besericesci. — Pr. SSa nu are simpatie nostre dar candu s'ar calcu drepturile scaunulu metrop. de Iassi noi am fi cei d'antaiu cari am reprobu purcederea anticanonica a sinodului; Pana a cum'a inse calcare nu s'a facutu.

Adressa de aderentia catra advocatulu Ar. Densusianu.

Domnule si Frate!

In momintele superarii Talle subscrisii Tei concetatiuni romani nu potemu a ni retace viu'a nostra simpatia si gratitudine, profundulu nostru respectu si deplin'a nostra approbare facia de curagiulu Teu, arretatu in congregatiunile districtuale alle Fagarasiului, in cari Tu adeveratu romanu! aperandu legile statulu nostru, ai-facutu apriga oppositiune acelloru ordinatiuni ministeriali, cari, daca s'aru realisat, aru face illusoria legea de nationalitate, votata de diet'a tierrei si sanctionata de M. Sa, imperatulu si regele nostru.

Era de alta parte simtiulu si consciintia nostra de dreptate si de nationalitate ni impune a protestu cu tota energi'a contra mentionatelor ordinatiuni ministeriali, affrontatorie de legea nationalitatii, si a dechiaru cu tota solemnitate si resolutiunea: ca, pana ce sange va curge in venele nostre, nu vomu inceta de una parte a veghia, ca legile statulu nostru se fia respectate atatu de catra tierranu, catu si de catra ministru, si vomu combate cu tota tari'a in tote modurile legali, pe despectatorii acestoru legi; era de alta parte ne vomu

nisul din tote poterile, cu tote midiloccele legali intr'acolo, ca acelle legi adusse si votande de catra dieta, cari nu correspondu principiulu dreptatii si sunt perniciose essistintiei nostre nationali romane, se se delature seau stramute.

D'in districtulu, „Naseudu“ in luna Novembre 1873.

(Urmedi'a 137 subscrieri.) *

Adressa sinodulu eparchialu din Aradu.

Maiestate ces. reg. Apostolica,

Domno Preagratiuse!

Sinodulu diecesei romanegr. or. aradane, adunatu pentru alegere de episcopu, cu insuffletire si deplina bucuria se folosese de occasiunea a-si aduce cu cea mai profunda supunere omagiee salle sincere naintea Preanaltulu Tronu la celebrarea jubileulu de 25 de anni de la inceperea preagratiusei domniri a Maiestatii Tale.

Beseric'a nostra ortodossa si natiunea romana in toti tempii pastrandu cea mai sincera fidelitate eredita de la stramosii sei catra Preanaltulu Tronu si dinastia, grabesce si sinodulu presinte a incredintia pre Maiestatea Ta despre cea mai loiala devotivne si allipire a sa catra Preanaltulu Tronu allu Maiestatii Tale, esprimendu-Ti totodata multiamit'a cea mai profunda ca acellui domnitoriu Preagratosu, care cunnoscundu sufferintiele sepolare alle besericei noastre, Teu, incanta a ni reda autonomia besericesca, de a carei-a bunetate ne folosimu chiaru in momentulu presinte, allegendu-ni pre episcopulu nostru si carea affla cea mai firma garantia in semtiemintele constitutiunali, in bunetatea animei si in amorea parintesca a Maiestatii Tale facia de beseric'a si natiunea nostra.

Dee Atotpotintele, ca poporele de sub blandulu sceptru allu Maiestatii Tale se se bucre inca intr'unu lungu sfru de anni de bunetatile Domnrei Maiestatea Tale, precum si Maiestatea Ta de fericirea si fidelitatea poporeloru salle.

Din siedinti'a sinodulu eparchialu estraordinariu, tienuta in Aradu la 12/24 Sinodulu estraordinariu allu eparchiei Aradului.

Romania si Turcia.

In tempu ce Occidentulu se lasa a fi absorbitu de spectacolulu miscatoriu allu crisei supreme ce inerca in presentu Francia, unu nou nuoru politicu se formedia din partea Orientulu.

Acumu doue lune Port'a stabilia la Ruscicu una carantina nefolositoria si vessatoria pentru Romani; pucinu dupa aceea li contesta drepturile de suveranitate pe malulu Dunarii ce li servesce de fruntaria si dillele din urma radica prentiunea de a trata despre nisce affaceri administrative directu cu principele Carolu, fara se tina sama de ministrii sei, pre cari constitutiunea romana i face singuri repunsabili.

Nu voru fi fara interessu cate-va aplicatiuni asupr'a acestoru, diferite incidente.

Prin art. 17. din tractatulu de Paris s'a stipulatu a se institui una comisiune, compusa din delegatii Austriei, Bosniei (?) a Sublimei Porte si din comis-

*) Primindu acesta adressa abié asta-di in 5 Nov., spatiulu nu ni permite a publica si subscrire in nr. acestu-a; inse precum ne assecura d. tramitiatoriu subscrierile se continua inca, si asié speramu, ca dupa ce se voru inchia ni se va da occasiunea a le publica pre tote odata. Red.

sarii cellorui trei Principate dunarene (Serbi'a, Valachi'a si Moldovi'a), care se se ocupe de totu aceea ce va avé legatura cu liber'a navigatiune a Dunarii, adeca: elaborarea de regulamente, ordonanciare de lucrari materiale spre a facilitá navigatiunea, etc. In 1871, poteriile semnatorie a tractatului de Londr'a, voindu se activeze realisarea amelioratiunilor ce se avusera in vedere spre a facilitá navigatiunea Dunarii, decisera ca comisiunea prevediuta prin art. 17. a tractatului de Paris se se reunesca din nou, ca conditiunile acestei noue reuniri se se fiseze printr'una intiellegere prealabile intre poteriile riverane, si ca acelle poteri se se mai intiellega intre elle spre a face se dispara obstacolele cunoscuta sub numele de Portile-de-feru, cari impedeau la unu punctu particularu navigatiunea Dunarii

Este evidentu ca aceste dispositiuni nu autorizau intru nimica suppositiunea ca innaltele parti contractante a tractatului de Londr'a au voitu se indeparteze, Principatele autonome, riverane a Dunarii, de la participatiunea la mesurile prin cari fluviulu, ce li servea de frontiera, se se amelioraze. Asupr'a acestui punctu particularu tractatulu de Londr'a nu face, in celle din urma, de cátu a continuá tractatulu de Paris; in acesta privintia nici nu-lu abroga nici nu lu modifica, din contra, lu-confirma radie-mandu-se pe ellu.

Romani'a si Serbi'a, seperate prin Dunarea, chiaru la punctulu unde se afla Portele-de-feru, erau deci legitimu in dreptu de a se acceptá se fia consultate candu va fi cestiunea de a intre-prinde lucrari ce nu se potu essecutá de cátu petruindu pre teritoriale loru respective, a caroru autonomia, garantata prin tractatulu de Paris si confirmata prin tractatulu de Londr'a, este recunoscuta de poteriile Europei.

Cu tote acestea nu s'a intemplat astufelu. Port'a, interpretandu passagiale tractatulu de Londr'a acolo unde este vorb'a de poteriile riverane a Dunarii ca aplicandu-se la ea mai antáru in calitate de putere suzerana a Serbiei si a Romaniei, si in urma la Austri'a, propuse acestei din urma, care adera, una conventiune preliminaru in care se pusera bazele unoru dispositiuni de lúatu pentru curatirea Portelor-de-feru.

La acesta nouitate neacceptata Serbi'a si Romani'a se pusera in miscare si aretara la Constantinopole cátu si la Vienn'a ca una astufelu de conventiune, inchiatu fara participarea loru, este una atingere la suveranitatea loru interiora, una infractiune la liter'a ca si la spiritulu tractatelor, ca vatama forte tare sentimentulu nationale alu Romaniloru, si cá li este imposibilu a se supune.

La Vienn'a aceste arretari avura totu successulu doritu. Conte Andrássy recunoscu validitatea reclamatiunilor ce i se presentasse, si, potemu spune, cá au insciintiatu pre celle doue Principate cá nu se va întreprinde nimicu pe Dunare fara concursulu si participarea loru.

N'a fostu totu astfelu la Constantinopole. Departe de a cede la observatiunile ce i se faceau de Serbi'a si Romani'a sub formele celle mai conciliatorie, Port'a, interpretandu dupa ide'a sa unele expresiuni din celle doue tractate, mantienú in modu absolutu dreptulu seu de a nu tine sama de invoirea Principatelor dunarene pentru lucrari ce sunt de essecutatu la Portele-de-feru, astufelu in cátu Romani'a i declará d'inainte cá nu va suferi se se essecuteze aceste lucrari pe teritoriulu seu fara consentimentulu seu prealabilu.

Lucrurile remasera aci — n'au mai inaintatu mai departe, cáci declaratiunea guvernului romanu este d'in 14. Octombrie, candu se produsse incidentulu de care au vorbitu mai multe díare, adeca scrissore adressata directu de marele viziru principelui Carolu.

In privintia unei cestiuni de administratiune interiora — erá vorb'a de nisce granicieri — marele viziru se

adressá directu cátra principele Crolu, ca si cumu s'ar fi adressatu cátru unu pasia, subordinatulu seu. Agentu Romaniei la Constantinopole, generalulu Ghic'a, care a primitu acesta scssore sigillata, refusá de a o transmite dáca nu i se va dá una copia de pre ex conformu cu usurile diplomatice. Tunci ministrulu affaceriloru straine, Rashid Pasia, declará cá va transmite scrissore pe alta calle, la care i s'a respunsu dáca este vorb'a de nescari-va affaceri administrative, principele nu va responde, ba nici nu va ceti acea scrissore, inducá acesta detoria incumbe ministrulu, cari sunt investiti prin constituunea romana cu ingrigirea totoruru acelor administratiune, avendu singuri tta responsabilitatea loru.

D'inainte acestei declaratiuni, pre care generalulu Ghic'a o facu a termen forte cuvinicosi dar forte lipedi, ministrulu tureu arretá una mare tirare si disse, cá acesta teoria, cu totulu noua pentru dinsulu, nu tinde la nimic alt'a de cátu la nimicirea legaturilor cari unescu Romani'a cu Port'a. Generalulu Ghic'a se silí a face se intiellegamistrulu affaceriloru straine a Turciei cá cescintiele ce a dedussu astílu nu sunt de locu fundate, cá form'a guvernamentulu romanu este una cestiune de dreptu interioru, care nu influentia intru nimicu asupr'a naturei legaturilor prin cari Romani'a este legata de Port'a, si cá aceste legature remanu sub guvernamentulu constitutionalu totuacelle ce au fostu sub unu guvernamentu personalu; dar silintiele salle au fostu indesiertu si a fostu nevoitu se pansésca pre Rashid Pasi'a fara a-lu fi potutu scote din supriinderea in care lu-irrun-casse acesta deosebire intre unu ministeriu responsabilu si unu principe nerresponsabilu.

Cá ministrulu tureu a sciutu in adeveru obligatiunile pe cari legile constitutionale le impunu guvernului romanu si rezerv'a la care condanna pre principe, nu mai incapa nici una indola. — Barbatu de Statu otomanu cunoscu forte bine mecanismulu institutiuniloru politice moderne, ei sciú cá de la caderea principelui Cuz'a essiste in Romani'a unu guvernamentu constitutionalu, care functionedia forte regulatu, cá conditiunile acestui guvernamentu n'lassa nicairi principelui una actiune directa in affacerile administrative, si cá nicairi elle nu atingu obligatiunile ce resuita din tractatele internationale, cari, sub acestu punctu de vedere, priméza dispositiunile constitutionale.

Versiunile celle mai oppuse circula in privintia atitudinii ce a lúatu Rashid-Pasia in intrevorbirea ce a avutu cu generalulu Ghic'a. Unu vedu in ea nisce scopuri secrete, cari aru resultá dintr'una intiellegere cu Russi'a, dupa cumu se presupune in Angli'a, altii pretindu a vedé determinarea de a suscitá, la unu momentu datu, una demonstratiune contraria din partea totoruru aperatoriloru Islamulu. Dar in generalu aici se acrediteza opiniunea cá Port'a, in acestu momentu, n' este animata de sentimente prea binevoitorie pentru Romani'a si Serbi'a. Este de doritu ca aceste temeri se se imprascie cátu de currendu: nimicu n'ar fi mai funestu pentru pacea Europei de cátu unu conflictu intre populatiunile crestine si musulmanii imperiului otomanu.

(Mémorial diplomatique.)

Camer'a representantiloru Ungariei.

Siedintia de la 27. Novembre. Din siedintia de asta-di, care a duratu de la 5 1/4—8 ore ser'a, n'avemu alta de comunicatu, de cátu cá proiectulu de lege despre contracarea noului impumutu sa cetitu a trei-a ora, s'a primitu si tamissu camerei boieriloru spre desbatere. Dup'a aceea s'au pertractatu potiuniile din consemnatiunea 26. Cu deliberarea definitiva a differentelor potiuni s'au insarcinat, ca de regu, ministrii concerninti.

In siedintia de la 28 Nov. s'a publicatu resultatulu alegeriloru facute in sied. precedentu, si anume in comisiunea de incompatibilitate s'au alesu 9 membri, in ceea pentru esaminarea socoteleloru finali 2. si in commiss. pentru cercetarea fonduriloru si fundatiuniloru publice 1 membru. Camer'a luá apoi actu despre nuntiulu camerei boieriloru, carea a acceptatu proiectulu de lege despre imprumutu fara multa desbatere.

Sambeta in 29 Novemb. inca s'a tinutu una siedintia de 1/2 de ora, in care s'a publicatu legea despre imprumutu, dejá sanctionata de M. Sa, si apoi s'a tramissu spre acellu-a-si scopu camerei magnatiloru.

Siedintia de la 1 Dec. Presidintele Bittó deschide siedintia la 10 ore din di, si presenta apoi reportulu despre procederea comisiunii insarcinate, d'a comunicá M. Salle foricitariile camerei cu ocasiunea serbarii jubileului de 25 de anni.

Svetozaru Mileticiu presenta apoi unu proiectu de resolutiune, dupa care camer'ar avé se emitta una deputatiune regnicolare de 10 seau 12 membri — si adeca ú—4 din camer'a boieriloru si 8 din a deputatiloru, — carea se scrutedie natur'a de dreptu a hunuriloru, cari prin donatiune au ajunsu in man'a unoru proprietariloru mirenii seau besericani; assemene se scrutedie conditiunile de donatiune, precum si obligatiunile personali si servitutile reali impreunate cu acesto donatiuni, si despre desfiintarea acestoru legature se presente camerei unu proiectu de lege.

Aless. Almássy propuna, ca camer'a se emitta una comisiune de 25 membri carea se esamineze starea materiala a tierrei si apoi se faca propuneri cu privire la ameliorarea acestei stari. — Propunerea acest'a, precum si a lui Mileticiu se voru tipari si pune la ordenea diliei.

Reportorulu comisiunii verificatorie permaninte aduce la cunoscentia camerei, cá protocollulu alegerii din Beseric'a-Alba s'a afflatu in buna ordine; comisiunea a verificatu deci pre deputatulu V. Babesiu, rezervandu terminulu de 30 dílle pentru redicarea protestelor eventuali.

Dupa ce se alege 27 membri in comisiunea pentru regularea referentiloru intre statu si beserica, camer'a iea in desbatere consemnatiunea 27 a petitiuniloru si, primindu preste totu propunerile commiss. petitiunarie, transmite tote petitiunile spre definitiva deliberare la ministrii concerninti.

In siedintia de Mercuri, 3 Dec. nu s'a pretractatu nimicu interessantu. Cestiunea ostradării deputatiloru Ant. Becze si c. Fr. Haller a provocatu una desbatere mai lunga allu carei finitu este, cá Becze s'a estradatu éra Haller nu. Sied. proxima se va tiené Sambeta in 6 Dec.

Episcopi'a din Gherla.

Gherla, in 1. Dec. 1873.

In numerulu 72 „Federatiunea“ din a. c. appartu unu articlu lungu sub titulu „Episcopi'a din Gherla“, in care se descriu miscamintele ivite pentru stramutarea scaunului eppscu de aici la Bai'a-Mare, precum si colle intemplate in consistoriulu plenariu tinutu in 3 Novembre. Dar fiindu cá acestu articlu in multe privintie e defectuosu si fiindu cá intr'insulu nu s'a descrissu cu tota fidelitatea decurgerea lucruriloru, — ve rogu, Die Redactoru, se binevoiti a dá locu in colonele „Federatiunii“ si acestoru observatiuni, cáci fiindu obiectulu importante, e necessariu ca se se lamuresca cátu de bine.

Se dice adeca in acellu articlu, cá episcopi'a din Gherla s'a infintiatu pentru romanii din Transilvania si la ea s'au annectatu apoi si parochiele romane dismembrate din dieces'a Muncaciului.

Me doré, domniloru, cá debue se vi spunu, cá rationandu si scriendu asfelu, ati fostu partiali. Au nu sciiti DV. cá clerulu si poporulu romanu din acelle parochie ungurene, dorindu cu trupu si sufletu a scapá de jugulu hierarchiei rus-eseci, sub care gemé, inca in seculu trecut, annulu 1790 a petitionatu la dieta pentru infintierea unei noue episcopie romane si neavendu ace-

sta petitiune resultatulu doritu, romanii ungureni nu disperara, ci si-reinnoira rogarea loru in acesta privintia mai de multe ori in decursulu secululu presinte: la diet'a din 1802, apoi in 1810, tienendu totu mereu conferintie; mai doparte 1848 si 1850, candu in fine li s'a ascultatu rogarea si guvernulu s'a rosolvitu a infintia acesta eppia cu loculu de resiedintia in Bai'a-Mare. Cautati domniloru, documintele ministeriale de pre acellea tempuri si ve veti convinge, cá numai si numai Bai'a-M. se amintese ca locu de resiedintia pentru nou'a episcopie; cercati protocollele conferentiloru tienute in 10, 11 si 12 Iuniu 1850 in Oradea-Mare, apoi in Augustu 1850 in Strigoniu, si totu in acellu annu in Vienn'a, si veti vedé, cá Bai'a-Mare erá destinata ca locu de resiedintia pentru nou'a episcopie.

Cum cá in fine totu-si s'a pusu scaunulu episcopescu in Gherla acest'a nu s'a intemplat din nescari motive ponderose, cá numai din capriciulu repausatiloru episcopi Erdelyi si Szilágyi, ceea ce vi-asii poté decumotá cu martori viui. Mai tardiu insechiaru numitii episcopi si-au esprimitu parere de reu in acesta privintia, convingundu-se cá Gherla nu e locu aptu pentru resiedintia eppscu.

Acest'a a recunoscutu-o cea mai mare parte a diecesei si mai tare au semtutu credintiosii romani din partile Ungariei, pentru aceea au recursu si acum pentru stramutarea scaunului eppscu de la Gherla la Bai'a-Mare, carea e centrulu diecesei, dar au recunoscutu-o si Selágianii si Chioronii recurgundu pentru Siomcut'a-Mara ceea ce DV. retaceti. Numai in urm'a acestoru rogari si recursuri a venitu rescrissulu ministerialu, care concrede desbaterea acestei cause unui consistoriu plenariu.

Si cum cá acesta dorintia a romaniloru ungureni e justa, legala si ecuitabila veiu se documentedu si eu, pentru ca onor publicu se pota judeca in deplina cunoscentia de causa. Ea e justa, pentru cá infintierea acestei episcopie romanii ungureni au lucratu in cea mai mare parte, in din seculu trecut, si afara de acest'a credemu cá e justu a pretinde, ca loculu de resiedintia intr'o diecesu asié de estinsa a fia in centrulu si nu la una margine estrema a diecesei. E legala, pentru cá acestu episcopiu nu s'a infintiatu numai pentru partile ardelen, ci si pentru celle ungurene, apoi in art. 39. din 1868 nu orasiulu Gherla ci dieces'a Gherlei e inarticulata, de und nu urmedia, cá resiedintia acestei diecesu nu se pote stramutá, precum s'au stramutat, dupa recerintie si impregiurari, si resiedintiele altoru diecesu. Ea e, in fine ecuitabila, cáci dáca DV. din caus' seraciei nu poteti face calle de 1—2 dílle pana la Bai'a-Mare, credintiosii din partile Ungariei, cari sunt si mai seraci, inca n'potu calletori 3—5 dílle pana la Gherla, la marginea diecesei. Seau nu vi aduceti amintu ce disse unu asessoru la consistoriulu plenariu, cá a incungiuratu cu callea ferratá 70 de milluri numai ca se pota veni la Gherla? Seau n'ati auditu cá protopopulu surrogatu din Borsi'a-Marmatiei, calletorandu cu carruti'a, numai in 5 dílle a potutu sosese la Gherla? Apoi nu sciiti, domniloru cá Marmati'a se desparte de Transilvania prin muntele Rotund'a preste care a desori e cu nepotintia a trece fara de perichitarea vietiei, ba in tempu de ierna comunicatiunea este intrerupta de multe or septemane intregé? Ce se attinge apoi de starea materiala a clerulu si poporulu romanu d'in aceste parti departate, tota lumescie, cá Marmati'a este tier'a ovesulu, cá ce cucurudiulu a rare ori ajunge a se conebatutu de bruma.

Mai incolo ve assigurediu, domniloru, cá credintiosii din partile ungurene nu dorescu stramutarea scaunului episcopescu la Bai'a-Mare din motivulu arretatu de DV. cá adeca acolo va fi provediutu cu tote edifițiile necesarie, ci ei dorescu acest'a mai vertosu din motivulu, cá Bai'a-Mare e centrulu diecesei, cá acolo sunt institute de crescere si cá poporeni romani sunt de dou ori mai multu ca in Gherla. In Bai'a-Mare este gimnasiu cu siesse classe, care manpoimane se va completá. Acestu gimnasiu fiindu frecuentatu mai multu de romani, inlesnesce infintierea unui convictu pentru

orfanii preutilor defuncti, ceea ce în Gherla nu se poate întâmpla.

Si pre langa tote aceste, daca s'ar affla diucoce de riulu Lapusiului vre-unu orasiu ca Bai'a-Mare, romanii ungureni l'ar primi bucuros ca locu de resiedintia, numai ca se fia salvatu si principiulu Dv., pentru ca ei sunt mai drepti si mai loiali facia cu transilvaneni, de catu sunteti Dv. facia de dinsi. — Dalmintrelea consist. plen. a decisu, ca numai acolo va se se stramute scaunulu eppscu, unde guvernulu lu va poté provedé cu tote celle de lipsa, si la acestu casu se va infinti aici in Gherla unu vicariatu bine dotatu.

Ce se attinge de conchiamarea consioruslu plenariu, voui se observu, ca convocatoriele s'au speduitu d'odata si in aceea si forma la trei assessorii consistoriali si inca cu trei saptomane inainte de intrunirea consist. plen. Si cum ca assertiunea Dv. relativa la maioritaea ungurena e nebasata, ve poteti convinge din protocolulu sied., care vi va dovedi ca din partile ungurene au fostu 21, era din partile transilvaneni 6 assessori. Deci nu maioritaea ungurena, ci maioritaea transilvana cu ungureni a decisu, afara de 5 voturi, ca nu Gherla e loculu de resiedintia allu acesteie diecese si ca toti 60 de assessori au decisu, ca episcopi'a se se stramute la Bai'a-Mare.

Dupa aceste trecu la celle ce asserati Dv. cu pucina fidelitate si cu multa outediare — despre illustrulu capu allu acesteie diecese. Ca se fia inse bine intielesu, si ca nu cum-va publiculu cetitoriu se me judece sinistru, in ante de tote am de a spune, ca episcopulu a propusu obiectulu stramutarii scaunulu eppscu cu aceste cuvinte: „In obiectulu acestu-a se nu asculte nimene nice de mine, nice de altulu, ci numai de consciintia sufletulu seu, cercandu a face ceea ce potesce binele diecese, allu clerulu si poporulu.“ Acesta declaratiune facuta inaintea a 59 assessori e de ajunsu, ca se vi refranga tote argumentatiunile Dvosra.

Asemene trebuie se vi spunu, ca sub decursulu desbaterii acestu obiectu episcopulu n'a dissu: ca noi suntemu poporulu, ci a dissu „ca ore nu si noi suntemu reprezentantii poporulu?“ si acest'a a dissu-o cu atatu mai vertosu, fiindu ca din partea unoru-a se affirmá, ca acellu consist. plen. cu 60 de assessori din tote partile diecese, n'aru representá d'ajunsu nice baremi clerulu. — Cugetati alta-data mai bine.

Aici nu potu a nu reflectá si la acea errore, in care ve afflati candu diceti „ca eppulu de multu nutresce dorintia d'a se reintorce ca capu besericescu la loculu seu natalu, spre a continuá una vietia placuta intre consangeni si amici,“ candu, unde si cui a spusu eppulu acest'a? Care loculu seu natalu si care patria lui? Nu sciti? Voui se vi spunu: Parintii sei au fostu din Transilvania, dinsulu s'a nascutu in comit. Satmarului, a petrecutu la infintiarea acesteie diecese 4 anni in Gherla, apoi a locuitu in Marmati'a si acum era aici. Spuneti-midara, care e patria lui? Seau spuneti-mi cari sunt consangeni lui? Nu-i sciti? eta voui se vi-i spunu eu: unu frate, preutu viduu aici in gremiu, una sora fora prunci in Marmati'a si nimeni altulu. — Lassati inse uele ca aceste, domniloru, si nu ve viriti in sanctuariulu animei, dati pace sentacminteloru animei, ca-ce astfelu cere loialitatea si bun'a-cuviintia.

La assertiunea, ca stramutarea episcopiei la Bai'a-Mare ar fi numai dorintia eppulu si a compatriotiloru sei ungureni, am se reflectedi, ca pentru acesta stramutare au recursu si Selagianii si Chioresii; — ore si pre acesti-a i veti numi ungureni? Miplace a crede, ca nu. Si cumca eppulu nu se lasa a fi condussu de vre-o partida seau interessu, o scimu din vietia sa trecuta dar a documentatu-o acum nu de multu, candu era vorb'a se se dee de resiedintia institutulu correctoriu de aci, ceea ce s'a si promissu din partea guvernulu, inse in fine promissu s'a revocatu. Ve assecurediu, Domniloru, ca eppulu, incatu pentru person'a sa, e bucuros a locui ori si unde in diecesa numai ca diecesa se fia fericita.

Provocarea seau appelulu Dv. cátra

cleru si poporu, ca se petitionedie pentru remanerea scaunulu eppscu la Gherla, noi cu totii am salutatu-o, si credu ca si eppulu, pentru ca pre acesta calle cestiunea se va mai poté lamuri si se va poté vedé apriatu, ca in care parte inclina dorintia maioritatii clerulu si a poporulu diecesanu. Inse precandu imbarbatati pre altii, pre atunci dati totu-odata insi-si somne de frica, ve sfiiti a vi arreta numele, cu tote ca unu singuru nume ar fi de ajunsu, pentru ca se indemne pre multi la unu lucru bunu si seriosu.

In fine, Dv. ve mirati de tienut'a protopopiloru Branu si Papiriu, si a canoniciloru Coroianu si V. Popu; eu inse nu afflu in acesta tienuta nimicu, ce ar poté se produca mirare; din contra afflu ca procederea loru este demna de tota laud'a, ca-ce dinsi au arretatu ca sunt mai drepti facia de partea cea mare a diecese, de catu Dv. cari militati pentu Gherla si atunci, candu d'intre 60 de assessori din tote partile diecese, omeni espartii si intieplepti, nu s'a afflatu nice baremi unulu, care se fia dissu, ca Gherla e locu accomodatu pentru resiedintia eppulu acesteie diecese. De ati militá pre langa Naseudu seau Siomout'a-Mare, ati mai poté aduce argumente, asié inse trebuie se vi spunu, ca sunteti nedrepti facia cu mass'a cea mare a diecese, si ca sunteti omenii interesseloru particulare.

Titu Budu.

Contribuiri la „fondulu pentru infintiarea unei scole rom. de fetitie in Clusiu“ *)

Candu naltai la ceriuri santa rogatiune, Se-i coru indurarea pentru-a mea natiune, De aceste fice dinsi i-am doritu.

Aste cuvente poetice mi-le revocá memoria, candu luai condeiulu spre a arreta onorabilulu nostru publicu unu nou siru de pre stimata domne si domniore rom. cari cu anim'a inflaccarata pentru inaintea si infiorirea natiunii amaté, accursera cu obolulu dd.salle a sprigini intreprinderea nostra romanesca. Natiunea rom. cunoesce demulta din fapte stralucite ardorea si sentimentele romanesci alle multora brave fice alle salle; scie, ca in elle possiede pre celle mai promte si mai neobosite advocatesse alle causeloru salle sante, patrone alle totororu causeloru salle de interessu publicu. De aceea indresnisse comitetulu fondulu prememoratatu a se adressá cu appelulu seu la liberalitatea si anim'a generosa a dulciloru nostre sorori; si écca dinsulu e asta-di in placuta pusetiune de a ratiociná, dupa celle publicate in nr.ii 45 si 53 ai „Feder.“, de spre unu nou accrescamentu notabile allu fondulu de sub administrarea sa, accrescamenteu provenitoriu in parte si din marinimosele collecte si offerte, a câte-va domne si domni filoromani, caroru pentru acesta fracta reciproca documentata in fapta, romanulu, recunoscutoriu de la fire, li-pastredia sentimente de cea mai adevérata gratitudine.

In speciale incursora :

1. Pre list'a pré stimatei domne Rosalia Popu in Geláu: d.-sa 2 actie de alle „Transilvaniei,“ solvite câte cu 40 fl., la-olalta 80 fl., d.-n'a Fried. Klein 5 fl., d.-a Vencesl. Petrátsek 5 fl., d.-n'a comitessa Colomanu Esterházy 5 fl., d. Mari'a Stanu 5 fl., d.-n'a M. Krausz 2 fl., d. Eliseu Barbosu 1 fl Sum'a 103 fl. v. a.

2. Pre list'a pré stimatei d. Francisc'a Petranu in Clusiu: d.-sa 5 fl., d. Alessiu Dragosiu 5 fl., d. capit. Georgiu Milutinovic 5 fl., d. dr Joane Biró 5 fl. — Sum'a 20 fl. v. a.

3. Pre list'a pré stimatei domniore Elen'a Fulep in Muresiu-Osiorheiu p. t. dd.: An'a Bárdosi 2 fl., Georgiu Bárdosi 5 fl., fratii Moldovanu 2 fl., Reboc'a Görög, 1 fl., Sofia Popelovits 50 cr., Carlu Szmael 1 fl., Juliu Gáspár 1 fl., An'a Szabó 2 fl., Nicolau Csiky 1 fl., Daniele Algya 2 fl., Laur'a Algya 1 fl., Elisabet'a Csát, Mari'a Szebeni 40 cr., Maria Váida 1 fl., Mariti'a Hosszu 10 cr., Mari'a Hosszu 1 fl., Elen'a Hosszu 30 cr., Josifu Nyulasi 1 fl.,

*) Celles-alalte diuarie romane sunt cu onore rogato, se nu pregete a suscepe in pretiuiteloru colunne acestu ratiociniu. Ref.

d.-Josifu Petrányi 20 cr., Ludovicu Almalá 2 fl., Joane Oláh 1 fl., Martinu Petolei 1 fl., Stefanu Zsombory 50 cr., Antoniu Jabbi 1 fl., Antoniu Pátrubány 2 fl., Martin Istvánfy 1 fl., Eremia Ladosiánu 2 fl., Deietriu Manu 2 fl., Vasiliu Popu 1 fl., Josu Fulep 2 fl. Summ'a 40 fl. 10 cr. v. a.

4. Pre list'a pré stimatei domniore Jutin'a Popovicu-Barcianu in Osorheiu: d.-sa 3 fl., d. Demetriu Fogasi 5 fl., d. Joane Bardosiu 2 fl., Foranue 1 fl., d. Csergedi 1 fl., d. Pipoziu 3 fl., d. Mateu Papp-Griceanu 2 fl. Summ'a 17 fl. v. a.

5. Pre list'a pré stimatei domne Elen'a Solomonu in Blasiu; d.-sa 1 fl., escl. d. metrop. Joane Vancea 10 fl., d. Timot. Cipariu 5 fl., d. Cost. Papfalvi 3 fl., d. oane F. Negrutiu 4 fl., d. Joane Cirila 2 fl., d. Antoniu Vestemianu 2 fl., d. Stefan Manfi 1 fl., d. Joane Pamfilie 2 fl., d. Joane Antonelli 2 fl., d. Leontinu Leonteanu 1 fl., d. Elia Vlása 2 fl., d. Mari'a Popu 1 fl., d. Cleopatr'a Brendusianu 1 fl., d. Mari'a Tipgrafu 1 fl., d. Mari'a Turcu 1 fl., d. Mari'a Arayosi 1 fl., d. Anet'a Stoi'a 1 fl., d. Teresia Csáklán 1 fl., d. Lucreti'a Bucsi'a 1 fl., d. An'a Filipu 1 fl., d. Mari'a Ratiu 1 fl., d. dr. Joane Ratiu 1 fl., d. Joane Germanu 1 fl., d. Teresi'a Craciunu 1 fl., d. Estr'a Popu 1 fl., d. Ros'a Solomonu 1 fl. Summ'a 50 fl. v. a.

Aceste summe particulare, la-olalta 230 fl. 10 cr., adaugundu-se la cei 331 fl. 91 cr. bani gat'a, publicati in nr. 53 allu „Fd.“, resulta 562 fl. 1 cr. Din acesti-a vini a se sufrage mai autaiu spese de tipature, corespundintie scl. 10 fl. 89. cr.; dupa aceea 297 fl. 50 cr, scosi din cass'a-de-pastrare si dati impromutu cu interesse mai bune prelanga ipoteca solida si intabulare; in fine 40 fl. ca rate platite in doue ronluri pre celle 2 actie „transilv.“, cari acté derept'aceea facu acum 120 fl. Remanu daru bani gat'a in cass'a-de-pastrare 133 fl. 62 cr. + 2 fl. 22 cr. interessu in scriisu in cartecica pre o summa depusa in casa inainte de finea diumetatei prime a annulu curinte; deci cu totulu 135 fl. 84 cr. v. a. Afara de acesti-a, cum amintiramu. 297 fl. 50 cr. dati impromutu prelanga intabulare (inpreuna cu interessele preste unu annu 350 fl.) 120 fl. in 2 actiuni „transilv.“ 100 fl. intr'una obligatiune de statu, si 46 fl. in doua obligatiuni private.

Considerandu zelulu invapaiatu allu secusulu nostru frumosu, sirulu asié de insemnati de atlete si patronesse alle intreprinderi nostre ca si a ori-ce cauza natiunale rom., nu pote se nu ne impla sufletulu precum o anumita mandria, asié si o speme intemeiata de unu venitoriu mai ferice allu gineii nostre. Candu o Veturia se intrepuse pentru patria sa Rom'a, ast'a fu mantuita; candu bravele fice romane acupriadu estmodu sant'a nostra causa, ast'a e ca si castigata. Drept'ce comitetulu ca si natiunea intrega li rostese braveloru prelaudat cea mai sincera si mai fierbinte multianita, nu numai in seno pentru fapta noble a dd.-salle, ci si pentru esemplulu, ce prin ast'a ca premergatorie dau altor'a. Si acest'a cumpenesce multu in bilancea meritulu; pentru ca ori-ce afacere si intreprinder rom. numai atunci se va poté scoate la captaiulu doritu, candu inceputorii voru poté pre basea ataroru fapte affirmá cu eroiulu strabunu, cum ca „longus post nos est ordo idem petentium decus.“

Dr. Silasi c. m. p.
profes. de universit., notariu aliu comitetulu.

Ratiociniu publicu.

Subscrissulu comitetu, infintiatu in Muresiu-Osiorheiu pentru primirea si administrarea contribuiiloru incurse in favorulu deposedatiloru Tofaleni, fidelu detorintei salle, a publicatu in luna lui Ianuaru 1873. in mai multe diuarie romane ratiociniuulu seu generalu inchiatu cu finea annulu 1872.

Din acellu ratiociniu s'a potutu vedé, ca n 31. Decembre 1872. fondulu Tofaleniloru a constatu din:

a) Obligatiuni de prioritate alle callei ferrate resaritené unguresci, cu 5% in valore nominale de . . . 8100 fl. v. a.

b) Obligatiuni de prioritate alle callei ferrate austriace de sudu cu 3% in valore nominale de . . . 2000 fl. v. a.

c) Obligatiuni alle callei ferrate (Straussberg) in Romania'a in valore nominale de 2000 taleri.

d) Bani gata in val. aust. 363 fl. 26 cr. Totu din acellu ratiociniu s'a potutu vedé, ca pana in 31. Decembre 1872. ajutoriulu datu Tofaleniloru prin comitetu a fostu:

aa) In auru . . . 4000 franci.

bb) In valuta austriaca 2381 fl. v. a.

Pentru-ca generosii contribuenti si onoratu publicu se pota tiené in continua evidintia administrarea baniloru si stadiulu socoteloru d'in cestiune, comitetulu espune si cu acesta ocaziune, ca fondulu specificatu mai susu sub a) b) si c) se affla neatinsu si se tiene sigilatu la cassierulu comitetulu; era la cei . . . 363 fl. 26 cr. specificati sub d) mai adauge comitetulu urmatoriele interusurie alle fondulu:

1) Interusurie primite in 1. Ianuaru 1873. . . . 247 fl. — cr.

2) Interusurie primite in 1. Iuliu 1873. . . . 370 fl. 12 cr.

Asiá incatu d'impreuna cu banii specificati sub d) (restulu de cassa din 1872.) comitetulu a avutu in annulu curgatoriu la dispuestiune in bani gat'a summa de 980 fl. 38 cr.

Din acesta summa s'au datu in urm'a decisiunei comitetulu in siedintia de la 23 februaru 1873.:

a) Ajutorie la Tofaleni 544 fl.

b) Pentru reinnoirea processulu Tofaleniloru cu consontirea acestoru-a Dlui advocetu dr. J. Ratiu . . . 100 fl.

c) Pentru calletori'a unui membru la Tofaleu; telegramu si porto . . . 9 fl. 50 cr.

Erogatiunile annulu curinte facu dara . . . 653 fl. 50 cr.

Acesta summa (adeca 653 fl. 50 cr.) subtragandu-o din sum'a de 980 fl. 38 cr. remanu in cass'a comitetulu, — afara de fondulu mai susu arretatu, — in bani gat'a . . . 326 fl. 88 cr.

Asié dara, combinandu ratiociniuulu datu de la inceputu pana la finea annulu 1872 cu presentulu ratiociniu: se va vedé, ca ajutoriele date Tofaleniloru (d'inpreuna cu 173 fl. 62 cr. spese facute in favorulu loru) facu pana in dnu'a de asta-di 4000 franci in auru si 2925 floreni in val austriaca; — se va vedé mai departe, ca summ'a aceea de 11343 fl. 70 cr. v. a. neimpartita intre Tofaleni (in carea se cuprindu si cei 18,689 franci veniti din Romania'a si schimbati cu 8974 floreni val. austr.) s'au investitu in obligatiunile specificate mai susu sub a) b) si c) in valore nominale de 10,100 fl. v. a. si 2000 taleri; — se va vedé in fine, ca acestu fondu allu Tofaleniloru a produsu pana asta-di unu interusuriu de 1995 fl. 19 cr. val. aust.

Cu atatu comitetulu si-ar fi implinitu detorintia facia de onoratu publicu.

Cu tote acestea comitetulu nu voiesce se ignoreze, ca s'au ivitu unele voci cari, fora de a esamina lucrulu cu tota scrupulositatea, nu se sfiescu prin invective si defaimari nebasate a trage la indoiela procedur'a conscientiósa a comitetulu, care condussu numai de sentiulu caritatii si allu filantropiei, porta de atatu tempu una sarcina pre catu de grea pre atatu de delicata,

Este adevératu, ca in urm'a crisei intrevenite, cursulu obligatiuniloru fondulu tofalenu este in presentu mai josu decatu in 1870.; dar' asta-di a affirmá ca comitetulu a lucratu reu, cumparendu obligatiuni de prioritate (nu actiuni) de drumuri de feru: obligatiuni pre cari (celle de sudu si reseritene-unguresci) chiaru si statulu le primesce de cautuni, — si a dice ca era mai bine daca banii adunati se depuneau in vre-una cassa de pastrare, — acest'a insemna a-si arrogá cine-va chiaru infalibilitatea; — ca-ci cine a potutu prevedé in 1870 evenimentulu unei crise devastatore,

area a urmatu in 1873? Dar tocmai din cauză catastrofei acestei-a, carea au atinsu pretiulu (cursulu) hartiilor de valoare, amu vedutu că a bancrotatu si unele d'ntre cele mai solide bance si casse de pastrare, casunandu ruina totala a mii si mii de omeni. — Cine aru poté dar' affirmá că cassele de pastrare dau una garantia scutita de ori-ce periclu?

Dara presupunendu chiaru, că casele de pastrare aru da una deplina garantia, — nu este adeveratu că banii adunati aru fi fructificatu mai bine in vre-una cassa de pastrare — că-ci, daca in 1870. cei 934 Napoleondori veniti din Romani'a se depuneau in natura, asta-di candu cursulu aurului este multu mai josu decâtu in 1870. fondulu ar fi scadiutu cu suma considerabila si prelunga acest'a valorea reala de 11343 fl. 70 cr. depusa in atare cassa de pastare n'ar fi produsu atâtea interusurie, câte a produsu valorea nominala de 13100 fl. v. a. a obligatiunilor fondului.

Inse comitetulu a avutu inca unu altu si gravu motivu pentru a nu depune banii in cassa de pastrare; si anume, pentrucă acolo poteau fi usioru opriti in favorulu actoriului, care in urm'a procesului seu orribilu mai avea pretensiuni contr'a Tofalenilor.

Convinga-se deci acei defaimatori, cari in locu de a considerá lucrurile asié precum sunt nu sciu decâtu a suspiciună: convinga-se că reulu nu jace in procedur'a comitetulu, ci jace in nefericitele nostre relatiuni financiale s. cl. din Austro-Ungaria; convinga-se acei calculatori infallibili, că ceea ce au facutu comitetulu, o-a facutu cu bune intentiuni si cu buna credintia,

Atât'a ca justificare in contr'a unor suspiciunări si presupuneri neintemeiate.

In fine comitetulu aduce la cunoștința publica, că cele mai multe familie alle deposedatiloru se afla asta-di prin satele din giurulu Tofaleului, sustienendu-se prelunga ajutoriele primite de la comitetu ca lucratori de pamentu. Poté-voru ore tofaleii prin reinnoirea procesului, care câtu mai currendu se va încercá sè-si recastige moștele stramosiesci, de cari li este amaru a se despărți pentru totu-de-un'a se va vedé dupa-ce justiti'a va trebui sè se mai pronuncie una data.

Muresiu-Osiorheiu, 19. novembre 1873.
Comitetulu pentru ajutorarea Tofalenilor deposedati:

Demetriu J. Fogarasi s.
presidente.

Dr. Ioanu Ratiu avocat. P. Trombitiasiu-Belleau, V. Hossu, M. Papu-Gridianu, J. Fulep, membri comitetului.

Romani'a. In numerulu precedentu inregistraramu scirea electrica, dupa carea intre Turci'a si Romani'a aru fi eruptu unu conflictu nou, care dupa natur'a lui este mai gravu si mai momentos, ca tote divergintiele escate si complanate pana acum intre aceste doue staturi. Atunci nu ni veniá a crede in adeverulu acellei sciri, pentru că nu presupuniamu ca barbatii de statu ai Turciei sè fia atâtu de scurti la vedere si atâtu de temerari intru provocarea unui conflictu, care mai currendu pote sè sterga pre Turci'a din cadrulu poteriloru europene, de câtu pre Romani'a din sîrulu staturiloru libere, independente si autonome. Inse currendu dupa aceea ne convinserám, că scirea aceea e prea adeverata. Precum se vede demonulu reu nu dorme, ellu necontentu sumutia si indemna pre domni din Constantinopole, ca insi-si sè inscenedie in fioratori'a drama, a carei reprezentatiune in Orientulu Europei se accepta de atât'a tempu.

„Corresp. Havas“ publicá dillele aceste una nota pre carea Port'a otomana o adressá, cu dat'a 24 Sept. a. c. toturor poteriloru semnatorie alle tractatului de Paris, precum si altoru cabinete, si care nota contine unu felu de protestu contr'a Romaniei, carea si-aroga dreptulu d'a inchia conventiuni si

tractate cu poterile esterne, ceea ce ise nu numai că nu convine, ci chiaru erlichitiedia relatiunile de suzeranitate.

Afflandu guvernulu romanu de sistinti'a acestei note, se appucá si espunse din partea sa prin alta notain carea arreta necontestabilu, că Romani'a n'a renuniatu la dreptulu d'a inchia conventiuni cu poterile esterne nice ci aru pre tempulu capitulatiuniloru in seclii 15 si 16, si că dupa aceea s'a olositu si se folosese de ellu panan d'f'u de asta-di, de-ora-ce tractatule Paris numai cu privire la tractatele espresu resbellu si pace restringe acesu dreptu allu Romaniei, nu inse si in piviuti'a conventiuniloru referitorie la tce affacerile, ce cadu in sfer'a guvernamentulu autonomu.

Peterile căroru-a li s'au tramisu aceste note, au luat simplu actu despele, fora ca sè se semtia indemnatea face vre-o observatiune. — Dar sè nu creda cine-va, că cu atât'a cestiunea r fi resollitu si conflictulu delaturatu si complanatu. Turci'a care a facutu acestu passu, va face de buna sama si passii ulterioari, pentru că pre cine vè Ddieu sè perdia, acellui-a i iea mai atâiu mintea; i-impelitedia ochii ca sè nu veda curatu, si i-astupa urechile ca è nu auda claru. Ne tememu inse, că demonulu reu, care face sè se ivesca dn candu in candu aceste fenomene insulfatorie de grige, este unulu si acellu-ai in Bucuresbi ca si in Constantinopob. Ellu tiesse la intrige si croiesce la plunuri, si ore pre cine vrè sè fericesca? Le buna sama omulu cu devis'a „ferru i sange“ nu voiesce binele Turcului, dar nice a Romanului. Daca barbatii cari dregu asta-di destinele Romaniei ar i petrunsi de acestu adeveru, aru manifestá, credemu noi, mai pucina credulitate si mai multa precautiune.

VARIETATI.

(Noutat forte imbucuratoria pentru Romania.) In urbea Iassi functionedia o scola de eritarii ~~franceze~~. Acesta scola s'a fundatu prin sollicitudenea mai multoru onorabile Domne din Iassi, cari compunu unu Comitetu numitu „allu Reuniunei femeiloru Romane.“

Fondulu scolei, este acum'a de 5000 galbeni. Onore si veneratiune Domnelor cari au luat initiativ'a si cari au contribuit si contribuescu pentru fundarea acestui stabilimentu, merit'a a protege laborea onesta si moralitatea ficeloru Romaniei!

In Dominic'a din 28. Octovre s'a facutu la acestu stabilimentu, cu mare solemnitate, una epositiune de obiecte admirabile lucrute in acesta scola, precum si impartirea de premie la elevele meritose.

Dee Domnedieu, ca marea si nobil'a fapta a Domneloru Iassiane sè fie imitata de tote urbile Romaniei!

(„Vocea Husiloru.“)

(A r. Densusianu.) eliberatu din inchisorea preventiva de la Tergulu-Muresiului, sosi in 21 l. tr. era-si in sinulu familiei sille si in mediulocu amiciloru sei la Fagarasiu. In 23. poporulu romanu din Fagarasiu arrangia unu conductu de facile in onorea lui, ceea ce pote sè desamagesca si sè covinga pre toti acci-a, căroru-a li place a crede, că poporulu rom. din Fagarasiu si districtu n'ar consenti cu procederea si atitudinea resolutului si intrepidului conducatoriu.

(Numire si transferire) Demetriu Petrovicu este numitu oficialu de contrib. de Cl. VII. la direct. financ. d'in Aradu. — Mihailu Ghin'a, adj. de conduc. la cartile fond. de la judecatori'a d'in Logosiu este transferitu, in aceea si calitate la judecatori'a cerc. de Boccea-montana.

(Inca una doveda de libertate unguresca.) Tribunulu romanu Assente Severu conchiamasse intelliginti'a si poporulu romanescu pre d'f'u de 30 Nov. la Alba-Juli'a, petru votarea unei adrese cãtra Mare-Principele Transilvaniei Franciscu Iosifu I, care in 2 Dec. a. c. fũ fe-

ricitu a-si serbá jubileulu de 26 anni de la suirea sa pre tronu, Conformu acestei convocari se si adunara in Alb'a-Juli'a vre-o 200 de insi; inse in momentul candu tribunulu Assente voii sè vorbesca si desfasiure in detaiu scopulu acellei adunari, politi'a unguresca intreveni si sub pretestu că se facu agitatiuni si se conturba liniseca publica, opri pre tribunulu d'a vorbi si nu se lini-sci pana ce vediu imprasciata tota adunarea. Correspundentele lui „Magy. Polgár“ dà cu socotel'a, că Assente a avutu de cugetu sè faca demonstratiune in favorea lui Ar. Densusianu. — Una mica miscare a produsu mare frica in castrele inamicului; ce ar fi inse, daca miscãrile aceste aru fi mai desse si mai bine organizate?! Dieu atunci n'amu mai avé motivu d'a ne plange, că unguirii ne desconsidera si ignoredia.

Burs'a cerealeloru.

Vienna, 29. Nov. (Depesie officiale.) Grãu de Banatu fl. 8.—, ungurescu 86 pundi loco Tarnocz fl. 7.90 per centenariu; secara de Galici'a 77—80 pdi loco Vienna fl. 5.60 mertia austriaca; ordiu de Moravi'a 70—72 pdi loco Vienna fl. 5.15 mertia austriaca; ovesu de Ungari'a, transito Vieno'a 49—50 pdi fl. 2.42 pana la 2.46, dto 52 pdi fl. 2.66—2.75 mertia austriaca, dto 48—50 pdi fl. 4.92—4.95 centenariulu viennesu.

Depesie private spunu, că pretiurilo s'au urcatu: la secara cu 10, la ordiu cu 5, papusioiu 15, ovesu 7, si la farin'a ordinara cu 25 cr.

Revist'a comerciala de septemana.

Budapesta, 29 Nov. Temperatur'a in septemana acest'a a fostu forte molle, starea termometrului preste totu a fostu + 7°; numai intr'o di, si adeca in 27 Nov. a scadiutu la + 1°. Ploiele in abundantia n'au lipsitu si, fiindu tempulu in proportiune destullu de caldurosu, aceste ploie au potutu si forte priintiose pentru semnatute. Ba acesta temperatura erã accomodata chiaru si pentru contiunarea semenatureloru si ar fi bine daca nu se va fi lassatu sè treca nefolosita; cellu pucinu s'ar fi potutu ará una parte insemnata a agriloru de primavera. — Este apoi in totu casulu unu semnu bunu, că de unu tempu incoce nu se mai audu plan-sori si vaerari cu privire la devastãrile ce le causedia siorecii de campu: acesta impregiurare ne face a crede, că aceste bidigantie stricatosie s'au mai sterpitu si impucinat. Ploie din urma paru a fi avutu cellu mai bunu efectu in acesta privintia. Navigatiunea in sa se folosese din tote poterile de acestu periodu de tempu favorabilu.

Tergulu cerealeloru. Pampusioiulu (cucurudiu) se scumpesce pre d'f' ce merge; in septemana acest'a s'a vendutu cu 15—20 cr. mai scumpu, ca in septemana trecuta inse concurrinti'a n'a fostu mare, abie s'au potutu vinde 20.000 cent'enari. Terminurile inca s'au urcatu cu 10—12½ cr. si s'a vendutu una cantitate insemnata pre lunea Maiu-Iuniu cu fl. 4.85—4.87.

Ovesulu inca s'a vendutu cu pretiu destullu de bunu; 25 mii de mertie s'au cumperatu din tergu din partea cenumatoriloru. Cu terminu pre lunea Novembre-December s'a vendutu cu fl. 2.12½, era pre lunea de primavera cu fl. 2.26—2.27½.

Tergurile straine. In Angli'a pretiurile cerealeloru incepu a se urcã de nou; in Francia concurrinti'a este slaba, cenumatorii se retienu câtu potu, inse cu tote aceste pretiurilo se urca; asemene si in Belgi'a si Holand'a unde cu osebite se-car'a de primavera s'a urcatu forte tare, In partile de cãtra Rinu alle Germaniei tergurile sunt tare cautate si prin urmare si pretiurile sunt urcate, era in partile sudice nu prea este mare vendiare.

Lana de Martinsberg s'au vendutu cam 600 centenari cu câte 100 fl. si 1 galbenu, adeca cu 20 fl. mai eftina ca in annulu trecut. Lana spalata in fabrica 135—190 fl. centenariulu.

Porci ingrassati cu ghinda au fo-

stu in numeru considerabilu si s'au vendutu 30—31 cr.; asemene s'au vendutu mai multe parecii de 1—2 anni cu 20—30 fl. parecii'a. Numai pretiulu porciloru ingrassati bine a remasu nechimbatu. Pretiuri notate: Porci din provincia 30—32½ cr.; unguresci si serbesci de câte 300—400 de pundi 33—35 cr.; marfa de esportatu 36—36½ cr. — Starea actuala a porciloru de aici: in 22 Nov. au remasu in cocinele de la Steinbruch 24.820, au mai sositu apoi din Ungari'a inferioara 6320, din Transilvani'a 880, din Serbi'a 340, din Romania 1510, din tienuturile din apropiare 470, pre callea ferata a statului ung. 760, — lalalta 10.280 porci. — S'au transportatu mai departe: cãtra Ungari'a superioara 200 cãtra Vien'a 2510, cãtra Prag'a 390, preste Bodenbach-Dresd'a 1150, preste Oderberg-Berlinu 70, s'au consumatu in Budapest'a 2350, adeca s'au transportatu cu totulu 7670 si astfelu mai remanu cu provisiune locale 27,430 porci.

Unsore de porcu 40 fl. fara butoiu si 42—42½ fl. cu butoiu cu totu; unsore de Americ'a, calitatea prima 35—36 fl.

Clisa (lardu, slanina) marfa noua fl. 20—30. 50, de annulu acestu-a 36—37, affumata 38—40 fl. cent.

Sâu 26—17 fl. centenariulu.

Fructe cu postaietate: pasul'a alba fl. 5.25—5.50 cent., linteia fl. 5.50—6.50, mazerea fl. 6.50 pana la 7 fl, centenariulu vamalu. Maculu suru fl. 10—10 50 mertia, albastru fl. 12—12. 50; meiulu (passatulu) 82 pdi greutate vienesa fl. 4.25—4.45, cartofii fl. 2.50—2.75 cent. viennesu; sementi'a de canepa 60 pdi greutate vien. fl. 3.35.

Prune. Marfa buna de Bosni'a, in butoie, câte cu fl. 18.50—18.75, in saci fl. 18.50; marfa de Serbi'a, dupa calitate, in butoie, fl. 16.50—17., calitate prima in saci fl. 17.50, marfa de medilocu fl. 16—17.

Miere de prune (lequariu) floreni 15.50—16.

Spiritu motoda noua 62 cr., marfa de torquila (trevere, drosde) 66½—67½ cr.

Petra de vinu fl. 33, marfa ordinara fl. 30—31.

Zacharu raffinat. preafinu fl. 99.50 cr., finu 29 fl., de medilocu finu fl. 28.50, ordenariu finu fl. 28

Rapiti'a fl. 11—11.25 pre 150 pdi.

Oleiu de napi, indoitu raffinat, in detaiu fl. 21, cu redicat'a fl. 20.50 centenariulu.

Miere galbena 21 fl. alba 22—22½ fl. Faguri demiere fl. 19—19.25. — Cera fl. 76.50—77; calitate mai buna 87—88 fl.

Lucerna unguresca fl. 25—26; prim'a calitate 27—28 fl. Trifoiu rosu italienescu fl. 28.50.

Nuci de Serbi'a 15—16 fl., de Ungari'a fl. 18—18.50.

Pei de oia fl. 2.60 pana la 3 fl. parecii'a. Pei de oia de Banatu 140—155 fl. pentru 102 bucãti, de Serbi'a 126—135 fl. — Pei de mnellu fl. 65—80.

Pei lucrute, de la 40 pdi in susu 103—105 fl. centenariulu. Pei de vitiellu, argasite 12—20 pdi 195 pana la 225, dto preafine fl. 219—240 centenariulu. Pei de lustru, calitate de medilocu 245—255 fl., dto prim'a calitate fl. 265—285 cent. — Pei de callu, dupa calitate 112—124 fl. — Saffianu usioru 105—110 fl. greu 112—113 fl. Pei de caciule 98—105 floreni.

Incuoscintiar e

Societatea de lectura rom. d'in Logosiu va tiené adunarea sa generale annuale domineca in 16/28 D cembre, a. c. la 4 ere dupa amedia-di si dillele urmatorie; Onorab. dd. membri ai societ. se invita la acesta adunare.

Datu d'in siedinti'a comitetului tienuta in 20 Novembre, 1873.

Comitetulu

ALESSANDRU ROMANU

Propriet., edit. si red. respundiet.